

Prof. zw. dr hab. Stefan Tytus Dąbrowski (1877-1947)

Rektor Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1945-1946 (wybrany w roku 1939)

Urodził się 31 stycznia 1877 roku w Warszawie.

W latach 1895-1900 studiował na Wydziale Lekarskim Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

Dyplom lekarza medycyny uzyskał 23 listopada 1900 roku.

W grudniu tego samego roku wyjechał do Paryża, gdzie przez dwa lata w Zakładzie Chemii Fizjologicznej Wydziału Lekarskiego Sorbony prowadził badania z zakresu chemii lekarskiej. Zajmował się głównie oznaczaniem chemicznych składników moczu.

Po powrocie do kraju w grudniu 1902 roku podjął pracę w zagłębiu naftowym w Borystawiu, gdzie prowadził badania nad skraplaniem gazów w szybach naftowych.

W latach 1903-1905 pracował jako demonstrator w Instytucie Farmakologii Wydziału Lekarskiego uniwersytetu we Lwowie, a w latach 1905-1907 jako asystent w Katedrze Chemii Lekarskiej.

W 1908 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie pracy pt. „O naturze chemicznej podstawowego barwnika moczu”.

Od listopada 1908 do 1911 roku dzięki stypendium Akademii Umiejętności zdobywał doświadczenie w laboratorium prof. J. Perrina w Paryżu. Pracował tam nad układami koloidowymi.

W listopadzie 1911 roku mianowano go profesorem nadzwyczajnym fizjologii i nauki żywienia zwierząt domowych i mleczarstwa Akademii Rolniczej w Dublinach.

W kwietniu 1913 został profesorem chemii i fizjologii żywienia Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Pracował na tej uczelni do końca października 1918 roku.

Po wybuchu I wojny światowej został skierowany do Nowego Targu. Do listopada 1915 roku był jedynym lekarzem w mieście. Zwalczał epidemie tyfusu, czerwonki i szkarlatyny, działał w Księżęco-Biskupim Komitecie Pomocy oraz współorganizował kolumny sanitarne. W październiku 1918 roku powrócił do Lwowa. Uczestniczył w tworzeniu strategii obrony miasta, a następnie brał udział w walkach.

We wrześniu 1919 roku nominowano go na profesora zwyczajnego chemii ogólnej i nauki żywienia zwierząt Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Na przełomie lat 1919-1920 kierował również tymczasowo Katedrą Chemii Lekarskiej Uniwersytetu Lwowskiego.

22 września 1920 roku został mianowany profesorem zwyczajnym chemii lekarskiej Uniwersytetu Poznańskiego.

W roku akademickim 1920/1921 był kierownikiem Zakładu Fizjologii UP. Od 1921 roku do wybuchu II wojny światowej kierował Zakładem Chemii Fizjologicznej, a w latach 1927-1939 również Zakładem Chemii Ogólnej UP.

Przez dwie kadencje, w latach 1937-1939, był dziekanem Wydziału Lekarskiego UP.

11 maja 1939 roku Senat Uniwersytetu Poznańskiego wybrał go na rektora na lata 1939-1941. Podjęcie obowiązków rektorskich uniemożliwił mu wybuch wojny.

Czas okupacji spędził ukrywając się przed poszukującym go gestapo. Prowadził badania i praktykował jako lekarz. Mieszkał m. in. pod Gniezmem, w Nowym Sączu, w Nawajowej, Szczawnicy, Ropie, w klasztorze dominikanów w Krakowie, w Bielicach pod Sochaczewem i w Wilkowicach koło Rawy Mazowieckiej.

18 marca 1945 roku wrócił do Poznania i wziął udział w odbudowywaniu struktur Uniwersytetu Poznańskiego. Objął swoje przedwojenne stanowiska kierownika Zakładu Chemii Fizjologicznej i Zakładu Chemii Ogólnej.

28 marca 1945 roku, jako wybrany przed wojną rektor, rozpoczął urzędowanie.

Przed wojną aktywny działacz obozu narodowo-katolickiego, prawicowy poseł i były wiceminister spraw zagranicznych, był źle widziany przez komunistyczne władze. Bezpośrednimi przyczynami ataku na jego osobę było zaangażowanie w zjazd akademickiej młodzieży katolickiej, który odbył się w dniach 15-18 listopada 1945 roku, oraz wywiad, którego udzielił 17 stycznia 1946 przedstawicielom brytyjskiej Izby Gmin. Zarzucono mu działalność antypaństwową.

Mimo że Senat wyraził całkowite zaufanie do swego rektora, prof. S. Dąbrowski poprosił o urlopowanie go z tej funkcji. Przebywał na urlopie od 1 maja 1946 roku do końca roku akademickiego. Jego obowiązki przejął dotychczasowy prorektor prof. Stefan Błachowski. Prof. S. Dąbrowski wkrótce zmarł i nigdy już nie powrócił na swoje stanowisko.

Jego zainteresowania naukowe obejmowały zagadnienia chemii lekarskiej i fizjologii. Badał układy koloidowe i składniki moczu. Zajmował się również wymianą jonową między erytrocytami a osoczem w krwi tętniczej i żyłnej.

Przez całe życie pracę naukową i dydaktyczną łączył z działalnością społeczną i polityczną. W latach 1895-1900 był członkiem Związku Młodzieży Polskiej „Zet”. Od 1905 roku należał do Ligi Narodowej. Od kwietnia 1920 do jesieni 1921 roku był podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw

Zagranicznych. Działal w ruchu katolickim. W latach 1922-1935 przez cztery kadencje był posłem na sejm. W latach 1922-1927 należał do Klubu Chrześcijańsko-Narodowego, a w latach 1928-1935 do Klubu Stronnictwa Narodowego.

Członek wielu instytucji naukowych, m.in. członek korespondent Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i członek rzeczywisty Wydziału Lekarskiego PAU. Należał do Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i Akademii Nauk Lekarskich w Warszawie.

Odnaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Gwiazdy Rumunii (1922), Orderem Legii Honorowej (1925) oraz Krzyżem Jugosławiąńskim św. Sawy.

Zmarł 23 marca 1947 roku w Poznaniu. Pochowano go w rodzinnym grobie na cmentarzu w Puszczykowie. Jego pogrzeb był wielką manifestacją społeczności akademickiej i mieszkańców Poznania.

Na podstawie: Józef Malinowski, *Stefan Dąbrowski (1877-1947). Biografia polityczna*, Poznań 2014; Danuta Płygawko, *Stefan Dąbrowski*, w: *Poczet rektorów Almae Matris Posnaniensis*, red. Tomasz Schramm, Poznań 2016, *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa-Poznań 1981